מסורת הש"ם

ל) [לקמן כא. וש"נ],ב) [לקמן טו.], ג) שס, תוספתה דקדושין רפ״ל. ה) ודפו"ר, בט"ם כדמוכח בהמשךן, נויר ב: ע"ש נדרים ה: ע"ש גיטין פה:], ה) מיר עש גיעין פה:], ח) מיר ב: ע"ש, ט) [בדפו"ר למלקח. ולפנינו כרש"ל], י) [ל"ל היו קידושי הראשון (יעב"ץ)], כ) רש"ל מ"ז ופירש בקדושין וכן בר"ג, () ולקמן וע"לן, מ) ולקמן יח ע"ב], () [לקמן יט ע"א, וע"ש בגליון הש"ס], ס"ה ואמאין, ע) [נדל"ל שיחשוב],

גליון הש"ם גמ' אכל היא שנתנה ואמרה. ע' ר"ן נדרים ל ע"ל:

הנהות הב"ח (h) רש"י ד"ה בקידושין וכו' כי האי לישנא בקידושין נתן כו' הס"ד:

הגהות הגר"א [א] תום' ד"ה הא נתן מה שלא הזכיר כו'. נ"כ הרי"ף והרמב"ם והרשב"ה חולקין על זה:

מוסף רש"י

שכן מוציא בבת ישראל. גט אשה (לקמן בו.). כדי נסבה. שלא לנורך (סוטה יט:). וכן בגירושין וכו' אין כאן בית מיחוש. שאפילו מן הכהונה לא פסלי לה (רש"י רי"ף). ידים שאינן מוכיחות. מוכיחות. נית ני אחיזה לדגר לאחוו האומר אהא. אע"פ שלא הוליא בשפתיו מיר, הרי זה גזיר. דידות מירות כמירות, וכשם שאוחו אדם בבית יד של כלי ומגביה לפינו יל של כלי ומגפים את הכלי עלמו, כך זה כיון דאמר אהא כמאן . דאמר אהא נזיר דמי (נזיו ב.). טעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא. כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה מיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי במיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הווין ידים (נזיר ב:).

מוסף תוספות

חשיב כמו חופה אחר כסף ושטר. תוס' רצינו שמואל ב"ר ילחק. אבל בחופה ליכא למימר מאי אולמיה דהאי חופה מהאי אוכנה דרי איכא חופות חופה דכי איכא חופות הרבה מקריבא ליה טפי. תוס׳ טוך. ועוד כסף אחר . לחופה שכן גומר כסף. תוס' רבינו שמואל אף אני אביא חופה שקונה בעלמא. שגומרת ליורשה ולהפרת נדריה יקנה נמי כאן בלא אירוסין: שכן ישנן בע"ר. שקונה בעלמא ביאה ביבמה ושטר בגירושין וכסף באמה העבריה: כסף באישות מיהא לא אשכחן בעלמא בע"כ. ואפ"ה קונה כאן ואף על כרחה כגון אב מקבל

קידושין לבת קטנה אף אני אביא חופה: שתי תשובות בדבר. להא דאמרת חופה קונה בלא כסף: ועוד כלום חופה גומרת. דקאמרת חופה שגומרת כו' וכיון שחינה גומרת חלח לחחר קידושין היחך חתה בח לדון חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין: הרי חם מקודשת לי. חו הרי חת מחורסת לי: ותנה סיפה מילתה דסתרה לרישה. בתמיה. וכי אמרינן בכל דוכתא כדי נסבה מידי דלא אינטריך למיתניה ותנייה בכדי אבל סיפא דסתרא לרישא לא תני תנא: ה"ק. סיפא אבל שינה ממה שאמרנו כגון שנתן הוא ואמרה היא נעשה כאילו נתנה היא ואמרה היא ואינה מקודשת דבעינן כי יקח איש: נתן הוא. דמי לכי יקח איש: ואמרה היא. דמי למקח[®] אשה לאיש: וחיישינו מדרבנן. שחם בח חחר וחידשה לריכה גט משניהם שמא לא היו ישל הראשון קידושין וחלו קידושי שני או שמא של ראשון קידושין ולא של שני: בקידושין נתן לה כו'. משום דקח בעי למימר סיפה בגירושין נתן לה כו׳ נקט כי האי לישנא (א) כי (נתן): הרי חם מקודשם. ולח גרסינן לי: אין כאן בים מיחוש. אין כאן אפי׳ ספק קידושין דכי יקח כתיב ולא שיקח עלמו לה ידגירושין אין כאן בית מיחוש אף לפוסלה לכהונה: ידים שחין מוכיחות. בית יד חחיות הדבר אע"פ שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור כי הכא דקאמר הרי את מקודשת ולא קאמר למאן: הויין ידים. ואמר דלדידיה קדשה: אהא. אהיה: שהיה נזיר עובר לפניו. דודמי מהיה מף אני כזה קאמר אלמא בעינן הוכחה: הופה שנומרת אינו דין שתקנה. וא״ת נימא דיו אקוף דינא דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף וי"ל דאתיא כרבי טרפון דחמר (בב"ק דף כה.) היכח דמיפריך קל וחומר לח חמר דיו והכא אי אמר דיו מיפריך קל

אחופה שגומרת אינו דין שתקנה מה לכסף שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני ביאה תוכיח מה לביאה שכן קונה ביבמה כסף יוכיח יוחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה לצד השוה שבהן שכן הנאתן מרובה שמר יוכיח מה לשמר שמל מוציא בבת ישראל כסף וביאה יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בע"כ ורב הונא כסף מיהא ייבאישות לא אשכחז בע"כ אמר ירבא שתי תשובות בדבר חדא דשלש תנן וד' לא תנן ועוד כלום חופה גומרת אלא ע"י קירושין וכי גמרי׳ חופה שלא ע"י קירושין מחופה שע"י קידושין א"ל אביי הא דקאמרת ג' תנן וד' לא תנן תנא מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ודקאמרת כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושיו רב הונא נמי ה"ק ומה כסף שאינו גומר אחר כסף קונה חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה: מת"ר יכיצד בכסף נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי הרי את מאורםת לי הרי את לי לאינתו הרי זו מקודשת ∘ אבל יהיא שנתנה ואמרה היא הריני מקורשת לך הריני מאורסת לך הריני לך לאינתו אינה מקורשת מתקיף לה רב פפא מעמא דנתן הוא ואמר הוא הא נתן הוא ואמרה היא אינה מקודשת אימא סיפא אבל היא שנתנה לו ואמרה היא לא הוו קידושין מעמא דנתנה היא ואמרה היא הא נתן הוא ואמרה היא הוו קידושין רישא דוקא

סיפא סכדי נסבה ותני סיפא מילתא דסתרא לה לרישא אלא ה"ק נתן הוא ואמר הוא פשימא דהוו קידושין נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא ולא הוו קידושין ואב"א נתן הוא ואמר הוא מקודשת נתנה היא וחיישינן הוא אינה מקודשת נתן הוא ואמרה היא "ספיקא היא וחיישינן מדרבגן: אמר שמואל יבקידושין נתן לה כסף ושוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את יֹּ(לי) לאינתו הרי זו מקודשת הריני אישך הריני בעליך הריני ארוסיך אין כאן בית מיחוש יוכן בגירושין נתן לה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת איני אישך איני בעליך איני ארוסיך אין כאן בית מיחוש אמר מגורשת היני אלמימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים ליה רב פפא לאביי "למימרא דסבר שמואל והתנן מחהאומָר אהא הרי זה נזיר והוינן בְה ודילמא אהא בתענית קאָמר ואמר שמואל "והוא שהיה נזיר עובר לפניו מעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא הכא במאי עסקינן דאמר לי אי הכי מאי קמ"ל הני לישני

שאין מוכיחות לא הוויין ידים ומשני שמואל מוקי מתני׳ כרבי יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומדקאמר שמואל מוקי למתני׳ כרבי יהודה מכלל דאיהו לא סבירא ליה כווחיה אלא סבירא ליה דהויין ידים ואין לפרש דשמואל מוקי למחני׳ כרבי יהודה וסבר ליה כווחיה מדאמר בתר הכי ומאי דוחקיה דשמואל לאוקמא מתני' כרבי יהודה ומאי קשיא אמאי דחיק ומוקי מתני' כרבי יהודה משום דסבר ליה כוותיה לכך מוקי כרבי יהודה אלא ודאי קים ליה דהויין ידים ועוד דאמר בגיטין (דף פה) גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ולן

ייין היט, לפלק"א), ב. ומ״מ לא מצי לשנויי דיוקא דסיפא הכי כיון דבאדם שאינו חשוב לא מקדשא האי דייקת הכי משמע דבכל ענין מיקדשא. מוס' הלא״ש, ג. דבלשון אהא מאי ידים איכא בנזירות טפי מתענית אבל בקידושין ידים מיהא

הוא. הכסף, דומה לכי יקח. אמרה היא. הריני מקודשת לך, דומה לתקח אשה לאיש. ומשום הכי מספקא מילתא ואם רוצה לכנסה צריכה קדושין . אחרים, ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה מספק, ומסתברא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא

משא ומתן בהדך משמע מרוחקני דלא

קאימנא בד' אמות דילך משמע ופריך

(שם דף ה:ס) לימא דסבר שמואל ידים

צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה בתורת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמוטל איכא אלא דאינן מוכיחות מדלא פירש מקודשת למי. לשכ"6. לעיד שהוא הלוקח, הוי ספקא, אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף עליי שהוא הלוקח, הוי ספקא, אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף ואמר הוא הרי את מקודשת לי לא הוזכר בגמ׳ בביאור [ו]ודאי לא הויא מקודשת כלל, דבעינן שיקח ויתן כסף, וכ"כ הר"ף והר"מ ז"ל (אישות פ"ג ה"בן, וכן נראה מן ההלכה באתקפתא דרב פפא דדייק רישא ואותביה אטיפא בנתן הוא ואמרה היא ולא דייק בנתנה היא ואמר הוא דמצי נמי למידק, אלא משמע היכא דנתנה היא אע"ג דאמר הוא ליכא למידק דתהרי מקודשת דוראי אינה מקודשת דכתיב כי יקח וכל לוקח נותן כסף. ומיהו דוקא כשאמר הרי את מקודשת לי בזה הכסף ע) שיחשב הואיל ויש כסף בקדושין אין הפרש אם הוא יקח או יתן. אבל אם אמר הרי את מקודשת לי בזה מכיחות שאין בית יד אחיות הדבר מוכיח אחיותו בביאור כי הכא דלא מבאר מקודשת למי לעצמו בהנאה שיש לך כשאני אקבל כסף זה (אם) (או) מתנה זו ממך מקודשת אם הוא אדם חשוב כדלקמן. הרי את מקודשת. ולא אמר לי. ידים שאין מוכיחות. שאין בית יד אחיות הדבר מוכיח אחיותו בביאור כי הכא דלא מבאר מקודשת למי לעצמו או לאחר. הויץ ידים. הויא אחיוה כאילו ביאר לפניגו. רצאי דאהא נזיר כמוהו קאמר (אלא וכו') [אלמא בעינן הוכחה]. וכן הלכחה דידים שאין מוכיחות לא הויץ ידים ואי לא אמר לי לאו כלום הוא. אין כאן בית מיחוש. דכתיב כי יקח ולא שילו שתק היה שיקיח את עצמו, ואפילו ספק קדושיו קדושין לא הוו, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני. ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל מדבר עמה על עסקי קדושיה קדושין לא הוו, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני. ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל מדבר עמה על עסקי קדושין לא הוו, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לקנותה ועכשיו ביאר שנתן כסף הקדושין להקנות עצמו לה ואין הקדושין קדושין כלל.

וחומר דלאחר כסף לא אילטריך וא"ת לדידן דאמר דחופה אינה קונה נימא דכסף גומר אחר כסף מק"ו דחופה מה חופה שאינה חונה גומרת כסף שקונה אינו דין שיגמור וי"ל דלא מצי לאוכוחי שיגמור אלא אחר כסף כחופה ומאי אולמיה האי כסף מהחי כסףא: אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן קונין בע"ב. ואע"פ שמוסר בתו הקטנה לחופה בע"כ כיון דבמקום בתו קחי לא חשיב בע"כ וא"ת אכתי אשכחנא חופה בעל כרחה דייעוד לאו נישואין עושה ש ונמצא שאחר ייעוד כונסה האדון לחופה על כרחו דאב וי"ל אע"פ שהייעוד יכול לעשות בעל כרחו דאב החופה לריך לעשות מדעתי: ורב הונא כסף באישות מיהא לא אשכחנא בע"ב. אע"פ שהאנ מקדש בתו קטנה בעל כרחה מכל מקום כיון שהוא מדעת האב לא קרי בעל כרחה כדפרישית ועוד בחופה נמי אשכחנה כי החי גוונה (כתובות מו.) שהאב מוסר את בתו קטנה לחופה: הא נתן הוא ואמרה היא כו'. [א]מה שלא הזכיר כלל נתנה היא ואמר הוא משום דלא פסיקא ליה דפעמים מקודשת באדם חשוב כדאמר לקמן ב (דף וֹ): הא לאו הכי לא אלמא קסבר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים. וא״ת אמאי לא משני דלעולם הוויין ידים והתם דקאמר אהא אפילו ידים שאין מוכיחות לא הוויין דדילמא אהא בתענית קאמרג וי"ל דטפי משמע אהא לשון מירות מלשון תענית דאהא משמע מיד ופעמים שאכל ולא מלי למימר אהא בתענית עד למחר אבל גבי מירות מיד יכול להתחיל נזירותו אם ירנה: הכא במאי עםקינן דאמר לי. משמע דמסיק הכא לשמואל דידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים ותימה דבריש מסכת נדרים (דף ב.) אמר האומר לחבירו מודרני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך שאיני אוכל לך שאיני טועם לך אסור וקאמרי׳ עלה בגמרא (שם דף ד:) אמר שמואל בכולן עד שיאמר שאיני אוכל לך שאיני טועם לך ומסיק מאי טעמא דילמא מודרני ממך דלא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא

א מיי׳ פ״י מהל׳ אישות טוש"ע אה"ע סי' נה סעי' :6 יי. בא ב מויי פ״א שם הל״ב טוש״ע שם סי׳ כו

:כעי׳ ב סערי ב: כב ג מייי שם פ"ג הל"א סמג שם טוש"ע אה"ע סיי כו סעיי א: ד [מייי שם הל"ב טוש"ע

שם פעי זן: בג ה מיי שם הל"ב וסמג שם טוש"ע שם סעי יו. בד ו מיי׳ שם הל״א ו

וסמג שם טוש״ע שם סעי׳ א ו: בה ז מיי פ״ה מהלי גירושין הל"ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי קלו סעי' ג: בו ח ט מיי' פ"א מהלי מירות הל"ו:

תום' ר"י הזקן

ביאה תוכיח. שאין פודין בה הקדש וקונה, אף . אני אביא חופה שאע"פ שאין פודין בה הקדש קונה ביבמה. קונה: תאמר בחופה שאין קונה ביבמה. כסף יוכיח. אין קונה ביבמה וקונה, אף . אני אביא חופה שאע״פ שאין קונה ביבמה קונה. וחזר הדין. דכי פרכת מה לכסף שכן פודין תהדר ביאה תוכיח, ומה לביאה [שקונה ביבמה] כסף יוכיח. בעלמא. כסף חופה שקונה בעלמא. היינו שגומרת. קונה כאן. היינו שגומות. קונה כאן. בתורת קידושין. ופירוש לא ראי זה כראי זה, לא חראה אוחח שהוליח בכל ענין אלא שיש לאחז מה שאין בחברו אלא שוים באיזה ענין. הנאתן מרובה. כסף וביאה, אבל חופה אין הנאתו מרובה. שטר יוכיח. שאין הנאתו מרובה. מוציא. מגרש. שתי תשובות. יש להשיב ולומר. שלש תנן. במתני׳. וכי דנין. דהכי קאמרת חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף. דלא כתיבא בהדיא. רהא מייתינן לה מקל וחומר. אחר כסף. שאם נתן לה כסף קדושיה וחזר ונתן לה כסף לקנותה קנין . נמור אינו מועיל ואינו חד כסף מהני לקנותה קנין גמור דאירוסין. חופה שגומרת. אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף קנין דאירוסין. והלכתא כרבא דחופה אינה קונה, דסתמא דמתני׳ משתמע ראינה קונה. ועוד דבפרק נח, א] גרסינן בהדיא עד כאן לא קאמרינן אלא בקדושין דקני לה, אבל חופה דלא קני לה לא. וכן דעת הר״מ* והרי״ף ז״ל. נתן לה כסף. שכן דרך הלוקח. ואמר. לשון . שקנאה. דכתיב כי יקח תלקח אשה לאיש. נתן

*ברמב"ם לא מפורש. אלא שהעתיק לשוו המשנה דאחד מג' דברים. וראה שם פ"ג ה"כ. פ"ז הכ"ג. וראה ר"ו שדברי הרמב"ם מטיו שאינו קונה. עיי"ש.